

Na osnovu člana 19.i člana 38.stav 2. Zakona o zaštiti zraka (Službene novine Federacije BiH», broj: 33/03), Federalni ministar prostornog uređenja i okoliša donosi

PRAVILNIK O USLOVIMA ZA RAD POSTROJENJA ZA SPALJIVANJE OTPADA

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom uređuju se uvjeti za rad i mjere za regulisanje emisija u zrak, tlo, površinske i podzemne vode i rizik po ljudsko zdravlje iz postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje otpada.

Član 2.

U smislu ovog pravilnika, sljedeći izrazi imaju značenja:

- 1) »otpad« znači sve tvari ili predmete koje vlasnik odlaže, namjerava odložiti ili se traži njihovo odlaganje u skladu sa jednom od kategorija otpada navedenoj u listi otpada i utvrđenoj u provedbenom propisu;
»opasan otpad« je svaki otpad koji je utvrđen međunarodnom konvencijom i posebnim propisom, a ima jednu ili više karakteristika koje prouzrokuju opasnost po zdravlje ljudi i okoliš po svom porijeklu, sastavu ili koncentraciji, kao i onaj otpad koji je naveden u listi otpada kao opasni i reguliran provedbenim propisom;
- 2) »mješoviti komunalni otpad« znači otpad iz domaćinstava, kao i otpad iz trgovačkih, industrijskih i drugih sličnih djelatnosti koji je po svojoj prirodi i sastavu sličan kućnom otpadu,
- 3) »postrojenje za spaljivanje« znači bilo koju stacionarnu ili pokretnu tehničku instalacionu jedinicu i opremu namijenjenu termičkoj obradi otpada sa ili bez korištenja stvorene toplote sagorijevanjem. Ovo uključuje spaljivanje putem oksidacije otpada kao i druge postupke termičke obrade kao što su postupci pirolize, gasifikacije ili plazme u toj mjeri u kojoj se supstance koje su rezultat obrade naknadno spaljuju. Ova definicija obuhvata lokaciju i cjelokupno postrojenje za spaljivanje uključujući sve linije za spaljivanje, prijem otpada, njegovo skladištenje, opremu za pred-tretman na licu mjesta, sisteme za otpadna goriva i za dovod zraka, kotao, postrojenje za tretiranje izduvnih gasova, postrojenja na licu mjesta za obradu ili skladištenje taloga i otpadnih voda, dimnjak, uređaje i sisteme za kontrolu aktivnosti spaljivanja, bilježenje i monitoring uslova spaljivanja;
- 4) »postrojenje za suspaljivanje« znači bilo koje stacionarno ili pokretno postrojenje čija je osnovna namjena proizvodnja energije ili proizvodnja materijalnih proizvoda koje:
  - koristi otpad kao osnovno ili dodatno gorivo ili
  - kod koga se vrši termička obrada otpada u cilju sigurnog odlaganja na deponiju otpada.

Ukoliko se suspaljivanje odvija tako da osnovna namjena postrojenja nije proizvodnja energije ili proizvodnja materijalnih proizvoda, već termička obrada otpada, ovo postrojenje se smatra postrojenjem za spaljivanje u skladu sa značenjem definisanim u stavu 4 ovoga člana.

Ova definicija obuhvata lokaciju i cjelokupno postrojenje uključujući sve linije za suspaljivanje, prijem otpada, njegovo skladištenje, opremu za predtretman na licu mjesta, sisteme za dovod otpada, goriva i zraka, kotao, postrojenja za tretiranje izduvnih gasova, opremu za obradu i skladištenje taloga i otpadne vode, dimnjak i sisteme za kontrolu procesa spaljivanja, bilježenje i monitoring uslova spaljivanja;

»postojeće postrojenje za spaljivanje ili suspaljivanje» znači postrojenje za spaljivanje ili suspaljivanje koje radi i ima dozvolu u skladu sa postojećim zakonskim propisima prije nego što je ovaj Pravilnik stupio na snagu ili,

5) "nominalni kapacitet" znači zbir kapaciteta spaljivanja peći od kojih je postrojenje sastavljeno kako je naveo konstruktor i potvrdio operator; pri tome se u obzir uzima posebno toplotna vrijednost otpada koja se izražava kroz količinu otpada koja se spaljuje po satu;

6) "emisija" - direktno ili indirektno ispuštanje tvari, vibracija, mirisa, toplote ili buke koji proizvodi jedan ili više izvora u postrojenju i ispušta u zrak, vodu, tlo;

7) "granične vrijednosti emisije" znači masenu koncentraciju i/ili nivo neke emisije, izraženu u smislu određenih parametara, koja se ne može prekoračiti tokom jednog ili više vremenskih perioda;

8) "dioksini i furani" znači sve poliklorirane dibenzo-p-dioksine i dibenzofurane navedene u Prilogu I ovog Pravilnika;

9) "reziduum" znači bilo koji tečni ili čvrsti materijal (uključujući taložni pepeo i šljaku, pepeo koji se unosi zrakom ili gasovima i prašinu iz kotlova, čvrste proizvode reakcije iz tretiranja gasa, kanalizacijski mulj iz tretiranja otpadnih voda, iskorištene katalizatore i iskorišteni aktivni ugalj) koji se proizvodi postupcima spaljivanja i suspaljivanja, izduvnim gasovima ili tretiranjem otpadnih voda ili ostalim postupcima u postrojenju za spaljivanje ili suspaljivanje.

10) "talog" mokri reziduum koji ostaje nakon prečišćavanja otpadnih voda.

"vrijeme retencije" dužina trajanja procesa sagorijevanja; vrijeme zadržavanja gasova u cijevi u cilju kvantitativnog odvijanja reakcije.

Član 3.

Odredbe ovog pravilnika ne primjenjuju se na:

1) Postrojenja za spaljivanje koja obrađuju samo sljedeće vrste otpada:

- biljni otpad/ biomasu iz poljoprivrede i šumarstva;

- biljni otpad/ biomasu iz industrije za obradu hrane, ukoliko se vrši povrat proizvedene toplote;

- biljni otpad/ biomasu u vlaknima od proizvodnje papira ako se vrši su-spaljivanje na mjestu proizvodnje i povrat proizvedene energije;

- drveni otpad/ biomasu, sa iznimkom drvnog otpada koji može sadržavati halogenizirane organske spojeve ili teške metale kao rezultat obrade sa premazima za drvo i koji uključuju drveni otpad koji potiče iz otpada od građevinarstva i demoliranja;

- otpadno pluto;
  - radioaktivni otpad;
  - leševi životinja;
  - otpad od eksploatacije naftne i gasa iz obalnih postrojenja koji se spaljuju unutar (na) postrojenju.
- 2) Eksperimentalna postrojenja koja se koriste za istraživanja, razvoj i testiranje kako bi se poboljšao proces spaljivanja, i
  - 3) postrojenja u kojima se godišnje obrađuje manje od 50 tona otpada.

II ZAHTJEV ZA IZDAVANJE DOZVOLE

Član 4.

Za obavljanje djelatnosti spaljivanja i suspaljivanja otpada potrebno je pribaviti dozvolu.

Zahtjev za izdavanje dozvole za postrojenje za spaljivanje ili suspaljivanje uključuje opis mjera koje su predviđene da obezbijede:

- 1) da je postrojenje projektovano, opremljeno i da će raditi na takav način da su ispunjeni zahtjevi iz ovog Pravilnika u pogledu kategorija otpada koji će se spaljivati;
- 2) da se u najvećoj mogućoj mjeri vrši povrat toplote koja se oslobađa u toku procesa spaljivanja i suspaljivanja, npr. kroz kombinovanu toplotu i energiju, nastanak tehnološke pare ili sistemom grijanja za određeno područje;
- 3) da se količina i štetnost taloga smanjuje na najmanju moguću mjeru i gdje je to moguće vrši se reciklaža;
- 4) da se odlaganje taloga/otpatka čije stvaranje ne može biti spriječeno, koji se ne mogu smanjiti niti reciklirati sprovodi u skladu sa zakonom.

Dozvola se izdaje samo ukoliko zahtjev pokazuje da su predložene tehnike mjerenja emisija u zrak u skladu sa Prilogom III ovog Pravilnika, a kada je u pitanju voda u skladu sa st. 1. i 2. Priloga III ovog Pravilnika.

Dozvola za postrojenje za spaljivanje ili suspaljivanje sadrži:

- 1) listu kategorija otpada koji se može obrađivati. Ukoliko je to moguće, lista najmanje treba sadržavati kategorije otpada definirane u Evropskom katalogu otpada, te informacije o količini otpada;
- 2) ukupan kapacitet za spaljivanje ili suspaljivanje otpada u datom postrojenju,
- 3) postupke uzorkovanja i mjerenja koji se koriste kako bi se ispunile obaveze koje se tiču periodičnog mjerenja svake zagađujuće materije zraka i vode.

Dozvola za postrojenje za spaljivanje ili suspaljivanje koje koristi opasan otpad pored obaveza utvrđenih u stavu 4. ovog člana sadrži i:

- 1) količine različitih kategorija opasnog otpada koje se mogu tretirati,

2) minimalne i maksimalne protoke mase ovih opasnih vrsta otpada, njihove najniže i maksimalne toplotne vrijednosti i maksimalni sadržaj zagađujućih materija u njima npr. Polikloriranibifenili - PCB, PCP - Fenilcikloheksapiperdin, klor, fluor, sumpor, teški metali.

Nadležno ministarstvo vrši periodično ponovno razmatranje i gdje je to potrebno revidiranje uslova dozvole.

U slučaju kada operator postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje bezopasnog otpada predviđa promjenu rada koja bi mogla uključivati spaljivanje i suspaljivanje opasnog otpada smatra se da je promjena znatna, te je potrebno dobiti novu dozvolu za date uvjete..

III ISPORUKA I PRIJEM OTPADA

Član 5.

Operator postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanja dužan je preduzeti neophodne mjere predostrožnosti kada je u pitanju isporuka i transport otpada kako bi se u najvećoj mjeri spriječile ili ograničile negativne posljedice po okoliš, posebno kada je u pitanju zagađivanje zraka, tla, površinskih i podzemnih voda, kao i zagađivanje mirisima i bukom i direktni rizici po ljudsko zdravlje, u skladu sa zahtjevima iz st. 3. i 4. ovog člana.

Prije prihvatanja otpada u postrojenje za spaljivanje i suspaljivanje, operator će odrediti masu za svaku kategoriju otpada, ukoliko je moguće, prema Evropskom katalogu otpada (EWC).

Prije prihvatanja opasnog otpada u postrojenju za spaljivanje ili suspaljivanje operator mora imati raspoložive informacije o otpadu radi provjeravanja usklađenosti sa zahtjevima dozvole navedenim u članu 4. stav 5. ovog Pravilnika. Ove informacije obuhvataju:

- 1) sve informacije o procesu proizvodnje koje se nalaze u dokumentima navedenim u alineji 1) stava 4. ovog člana;
- 2) fizički i, ukoliko je moguće, hemijski sastav otpada i sve ostale informacije neophodne da bi se procijenilo da li data vrsta otpada odgovara namjeravanom procesu spaljivanja;
- 3) opasna svojstva otpada, supstance sa kojima se ne može miješati, mjere predostrožnosti koje treba poduzeti prilikom rukovanja otpadom.

Prije prihvatanja opasnog otpada u postrojenju za spaljivanje ili suspaljivanje, operator treba da sprovede postupke vezane za prijem, a najmanje:

- 1) provjeru dokumenata koji se odnose na nadgledanje i kontrolu otpremanja opasnih roba u skladu sa saobraćajnim propisima u vezi transporta opasnih tvari;

- 2) uzimanje reprezentativnih uzoraka (osim u slučajevima kada to nije izvodljivo npr. infektivni/ zarazni bolnički otpad) ukoliko je moguće prije istovara, kako bi se potvrdila usklađenost sa informacijama predviđenim stavom 3.ovog člana i kako bi se sproveda kontrola i kako bi nadležna ministarstva bila u mogućnosti da odrede prirodu otpada koji se tretira. Ovi uzorci se zadržavaju u trajanju od najmanje jednog mjeseca nakon spaljivanja.

Nadležna ministarstva mogu dozvoliti da se st. 2., 3. i 4. ovog člana ne primjenjuju na industrijska postrojenja i preduzeća u kojima se vrši spaljivanje i suspaljivanje samo njihovog vlastitog otpada na mjestu gdje se otpad stvara, pod uslovom da su ispunjeni zahtjevi iz ovog pravilnika.

IV USLOVI RADA POSTROJENJA

Član 6.

Postrojenja za spaljivanje treba da rade na način da se postigne nivo spaljivanja gdje je nivo ukupnog organskog ugljika - TOC manji od 3 % ili gdje je njihov gubitak pri sagorijevanju manji od 5 % mase suhog materijala. Ukoliko je to potrebno, upotrebljavaju se odgovarajuće tehnike za predtretiranja otpada.

Postrojenja za spaljivanje se projektuju, opremaju, grade i rade na način da se nakon posljednjeg ubrizgavanja zraka za sagorijevanje, temperatura gasa koji nastaje kao rezultat procesa na kontrolisan i homogen način i čak i pod najnepovoljnijim uslovima podiže do temperature od 850°C, po mjerenju koje se sprovodi u blizini unutrašnjeg zida ili na nekoj drugoj referentnoj tački komore za sagorijevanje u skladu sa odobrenjem nadležnih ministarstava. Ukoliko se vrši spaljivanje opasnog otpada koji sadrži više od 1 % halogenizirnih organskih supstanci izraženih kao klor, temperatura mora da se podigne na 1100°C, pri čemu vrijeme retencije mora iznositi najmanje dvije sekunde.

Svaka linija postrojenja za spaljivanje treba da je opremljena sa najmanje jednim pomoćnim gorionikom. Ovaj gorionik mora automatski da se uključi kada temperatura gasova sagorijevanja nakon posljednjeg ubrizgavanja zraka za sagorijevanje pada ispod 850°C, odnosno, 1100°C. Ovaj gorionik se koristi i u toku operacija na pokretanju pogona i prekidu rada kako bi se obezbijedilo održavanje temperature od 850°C ili 1100°C u zavisnosti od situacije u toku cjelokupnog trajanja ovih operacija i sve dok se otpad koji nije izgorio nalazi u komori za sagorijevanje.

U toku pokretanja pogona, ili prekida rada, ili kada temperatura gasa sagorijevanja padne ispod 850°C, odnosno, 1100°C, pomoćni gorionik neće koristiti goriva koja mogu da prouzrokuju veće emisije od onih koje se dobijaju kao rezultat gorenja lakog dizel goriva, kondenzovanog ili prirodnog gasa.

Postrojenja za suspaljivanje se projektuju, opremaju, grade i rade na način da se temperatura gasa koji nastaje kao rezultat procesa na kontrolisan i homogen način i čak i

pod najnepovoljnijim uslovima podiže do temperature od 850°C. Ukoliko se vrši suspaljivanje opasnog otpada koji sadrži više od 1 % halogeniziranih organskih supstanci izraženih kao klor, temperatura mora da se podigne na 1100°C.

Postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje moraju imati automatske sisteme da bi se spriječilo prihranjivanje otpada:

- 1) prilikom puštanja u pogon, dok se ne postigne temperatura od 850 °C ili 1100 °C, u zavisnosti od situacije
- 2) kada god se ne održava temperatura od 850°C ili 1100°C;
- 3) kada god stalna mjerenja koja su utvrđena ovim pravilnikom pokažu da je bilo koja od graničnih vrijednosti emisije prekoračena uslijed poremećaja i neispravnosti opreme za prečišćavanje.

Uslovi koji se razlikuju od onih navedenih u stavu 1. ovog člana i kada je u pitanju temperatura, u stavu 3. ovog člana, te specifikovani u dozvoli za određene kategorije otpada ili za određene termičke procese, mogu biti odobreni od strane nadležnog ministarstva, ukoliko odgovaraju zahtjevima iz ovog Pravilnika. Promjena uslova rada ne smije prouzrokovati više reziduuma ili reziduuma sa većim sadržajem organskih polutanata, u poređenju sa reziduumima obuhvaćenim uslovima utvrđenim u stavu 1. ovog člana.

Uslovi koji se razlikuju od onih navedenih u stavu 2. ovog člana i kada je u pitanju temperatura u stavu 3. ovog člana, te specifikovani u dozvoli za određene kategorije otpada ili za određene termičke procese, mogu biti odobreni od strane nadležnog ministarstva, ukoliko odgovaraju zahtjevima iz ovog pravilnika. Ovakvo odobrenje je moguće ukoliko se zadovolje barem granične vrijednosti emisija za ukupni organski ugljik i ugljični monoksid - CO date u Prilogu V ovog pravilnika.

U slučaju suspaljivanja otpada na mjestu njegovog nastanka u postojećim kotlovima u industriji papira i celuloze, ovakva odobrenja su moguća ukoliko se zadovolje barem granične vrijednosti emisija za ukupni organski ugljik date u Prilogu V ovog pravilnika.

Pogoni za spaljivanje i suspaljivanje se projektuju, opremaju i rade na način da se spriječavaju emisije u zrak koje prouzrokuju značajno zagađivanje zraka u prizemnim slojevima; posebno da se izduvni gasovi ispuštaju na kontrolisan način putem dimnjaka i u skladu sa relevantnim standardima o kvalitetu zraka. Visina dimnjaka se izračunava tako da se štiti ljudsko zdravlje i okoliš.

Toplota koja se stvara procesom spaljivanja ili suspaljivanja treba biti u najvećoj mogućoj mjeri vraćena u proces.

Infektivni/Zarazni klinički otpad treba da bude smješten direktno u peć bez prethodnog miješanja sa ostalim kategorijama otpada i bez direktnog dodirivanja.

Upravljanje postrojenjem za spaljivanje ili suspaljivanje treba da vrši fizičko lice koje je za to osposobljeno.

V GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJA U VAZDUH

Član 7.

Postrojenja za spaljivanje se projektuju, opremaju, grade i funkcionišu na način da se u izduvnim gasovima ne prekoračuju granične vrijednosti emisija određene u Prilogu V ovog pravilnika.

Postrojenja za suspaljivanje se projektuju, opremaju, grade i funkcionišu na način da se u izduvnim gasovima ne prekoračuju granične vrijednosti emisija određene u Prilogu II ovog pravilnika.

Ukoliko više od 40% toplote iz postrojenja za suspaljivanje potiče iz opasnog otpada primenjuju se granične vrijednosti emisija iz Priloga V ovog pravilnika.

Rezultati mjerenja koja se sprovode radi provjere poštovanja graničnih vrijednosti emisije standardizuju se u skladu sa uslovima datim u članu 11. ovog pravilnika .

U slučaju suspaljivanja neobrađenog mješovitog komunalnog otpada granične vrijednosti se određuju prema Prilogu V ovog pravilnika, a Prilog II ovog pravilnika se ne primjenjuje.

VI OTPADNE VODE OD PREČIŠĆAVANJA IZDUVNIH GASOVA

Član 8.

Nadležna ministarstva kroz okolinsku dozvolu utvrđuju uslove za ispuštanje otpadne vode od prečišćavanja izduvnih gasova iz postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje.

Ispuštanje otpadnih voda koje su rezultat prečišćavanja izduvnih gasova u vodenu sredinu se mora ograničiti na najmanju moguću mjeru i bar u skladu sa graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u vodu datim u Prilogu IV ovog pravilnika.

Otpadna voda koja je rezultat čišćenja izduvnih gasova može biti ispuštena u vodenu sredinu nakon posebne obrade pod uslovom da :

- 1) su ispunjeni zahtjevi propisa u vidu graničnih vrijednosti emisija zagađujućih materija u vodu, i
- 2) masene koncentracije zagađujućih materija u vodi navedenih u Prilogu IV ovog pravilnika ne prelaze granične vrijednosti emisija u vodu određene ovim Prilogom.

Granične vrijednosti emisija u vodu se primjenjuju na mjestu na kojem se iz postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje ispuštaju otpadne vode od prečišćavanja izduvnih gasova koje sadrže zagađujuće materije navedene u Prilogu IV ovog pravilnika.

Kada se otpadne vode od čišćenja izduvnih gasova tretiraju na licu mjesta zajedno sa ostalim izvorima otpadnih voda operator preduzima mjerenja navedena u članu 11. ovog pravilnika:

- 1) na toku otpadne vode od procesa prečišćavanja izduvnih gasova prije nego što dođe do postrojenja za kolektivnu obradu otpadnih voda;
- 2) a tokovima otpadnih voda prije nego što dođe do postrojenja za kolektivnu obradu otpadnih voda,
- 3) na mjestu konačnog ispuštanja otpadne vode iz postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje, nakon obrade.

Operator vrši odgovarajuće proračune bilansa masa kako bi odredio nivoe emisija u konačnom ispuštanju otpadne vode koje potiče od otpadne vode koja je rezultat čišćenja izduvnih gasova i kako bi provjerio usklađenost sa graničnim vrijednostima emisije za otpadne vode koje potiču od procesa prečišćavanja izduvnih gasova određenim u Prilogu IV ovog pravilnika.

Zabranjeno je vršiti razrjeđivanje otpadne vode radi usklađivanja sa graničnim vrijednostima emisije u vodu iz Priloga IV ovog pravilnika.

Kada se tretiranje otpadnih voda koje potiču od prečišćavanja izduvnih gasova i koje sadrže zagađujuće materije iz Priloga IV ovog pravilnika vrši izvan postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje u postrojenju koje je namijenjeno samo za tretiranje ovakve vrste otpadnih voda, granične vrijednosti emisija iz Priloga IV ovog pravilnika se primjenjuju na mjestu gdje se otpadne vode ispuštaju iz ovog postrojenja za tretiranje. Ukoliko ovo postrojenje za tretiranje nije namijenjeno samo tretiranju otpadnih voda od spaljivanja, operator sprovodi odgovarajuće proračune bilansa masa u skladu sa alinejom (1), 2) i 3) stava 5. ovog člana kako bi odredio nivoe emisija u krajnjem ispuštanju otpadne vode koja potiče od prečišćavanja izduvnih gasova i kako bi provjerio usklađenost sa graničnim vrijednostima emisije za otpadne vode koje potiču iz procesa prečišćavanja izduvnih gasova određenim u Prilogu IV ovog pravilnika.

Zabranjeno je vršiti razrjeđivanje otpadne vode radi postizanja usklađenosti sa graničnim vrijednostima emisije određenim u Prilogu IV ovog pravilnika.

Dozvolom se:

- 1) utvrđuju granične vrijednosti emisije za zagađujuće materije u vodi iz Priloga IV ovog pravilnika u skladu sa stavom 2. ovog člana i u cilju ispunjavanja zahtjeva iz alineje (1) stava 3. ovog člana;
- 2) utvrđuju parametri kontrole rada za otpadne vode, najmanje za pH, temperaturu i protok.

Lokacije na kojima se nalaze postrojenja za spaljivanje i suspaljivanje uključujući i povezana područja za skladištenje otpada se projektuju na način da se spriječi neovlašteno i slučajno ispuštanje bilo koje vrste zagađujućih materija u tlo, površinske i podzemne vode u skladu sa odredbama zakona. Pored toga, obezbjeđuje se skladišni kapacitet za onečišćenu kišnicu koja ističe iz lokacije na kojoj se nalazi postrojenje za

spaljivanje ili suspaljivanje ili za onečišćenu vodu koja je rezultat oticanja ili vatrogasnih operacija. Skladišni kapacitet treba da je odgovarajući kako bi se obezbijedilo da se ovakve vode mogu ispitati i obraditi prije ispuštanja.

VII REZIDUUM

Član 9.

Količina i štetnost reziduma koji nastaje kao rezultat rada postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje se svodi na najmanju moguću mjeru. U odgovarajućim slučajevima se vrši njegov recikliranje u samom postrojenju ili izvan njega u skladu sa zakonom.

Prijevoz i neposredno skladištenje suhog reziduuma u formi prašine, kao što je prašina iz kotlova i suhi ostaci od obrade gasova iz sagorijevanja se vrši na način da se spriječi disperzija u okoliš, npr. u zatvorenim kontejnerima.

Prije određivanja načina odlaganja ili obrade ostataka iz postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje, potrebno je sprovesti odgovarajuće analize u svrhu utvrđivanja fizičkih i hemijskih karakteristika, te zagađujućeg potencijala različitih ostataka od spaljivanja.

Analiza iz stava 3.ovog člana se odnosi na ukupnu rastvorljivu frakciju i na rastvorljivu frakciju teških metala.

VIII UPRAVLJANJE I MONITORING

Član 10.

Za proces spaljivanja i suspaljivanja je potrebno ugraditi opremu za mjerenje i koristiti tehnike za praćenje parametara, uslova i masenih koncentracija koje su relevantne.

Zahtjevi koji se odnose na mjerenje postavljaju se u okolinskoj dozvoli.

Odgovarajući uređaji i rad automatizovane opreme za monitoring emisija u zrak i vodu podliježu kontroli i godišnjem testiranju. Najmanje svake tri godine mora se vršiti kalibrisanje putem paralelnih mjerenja uz upotrebu referentnih metoda i od strane institucija koje su za to akreditovane od strane Instituta za akreditaciju Bosne i Hercegovine.

Nadležna ministarstva određuju lokaciju na kojoj se vrši uzorkovanje ili mjerenje.

Periodična mjerenja emisija u zrak ili vodu se vrše u skladu sa tač. 1. i 2. Priloga III ovog pravilnika.

IX ZAHTJEVI KOJI SE ODNOSU NA MJERENJA

Član 11.

Mjerenja emisija moraju biti usklađena sa st. 2. do 11. i 15. ovog člana, kada je u pitanju zrak i st. 12. do 15. ovog člana, kada je u pitanju voda.

U skladu sa Prilogom III ovog pravilnika se vrše sljedeća mjerenja zagađujućih materija u zrak:

1) stalna mjerenja sljedećih supstanci:

Azotnih oksida - NO_x, pod uslovom da su određene granične vrijednosti emisija, CO, ukupna prašina, TOC, klorovodika - HCl, fluorovodika - HF, sumpor dioksida - SO₂;

2) stalna mjerenja sljedećih parametara: temperatura u blizini unutrašnjeg zida ili na nekoj drugoj odgovarajućoj tački komore za sagorijevanje koju odredi nadležno ministarstvo, koncentracija kisika, pritisak i sadržaj vodene pare u izduvnim gasovima;

3) najmanje dva mjerenja godišnje za teške metale, dioksine i furane; jedno mjerenje najmanje svaka tri mjeseca se sprovodi u toku prvih 12 mjeseci rada.

Vrijeme reakcije kao i minimalna temperatura i sadržaj kisika u izduvnim gasovima podliježu odgovarajućoj provjeri najmanje jednom prilikom puštanja u pogon postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje i pod najnepovoljnijim predviđenim uslovima rada.

Stalna mjerenja HF mogu biti izostavljena ukoliko se koriste faze obrade za HCl koje obezbjeđuju da se ne prekoračuju granične vrijednosti emisije za HCl. U ovom slučaju HF emisije podliježu periodičnim mjerenjima kako je utvrđeno u alineji 3) stava 2. ovog člana.

Stalna mjerenja sadržaja vodene pare se ne moraju provoditi, ukoliko se uzorkovani izduvni gas suši prije nego što se vrši analiza emisija.

Nadležno ministarstvo može dozvolom odobriti periodična umjesto stalnih mjerenja za HCl, HF i SO₂ u postrojenju za spaljivanje ili suspaljivanje kako je utvrđeno alinejom 3) stava 2. ovog člana, ukoliko operator može da dokaže da emisije ovih zagađujućih materija ni u kojim okolnostima nisu veće od predviđenih graničnih vrijednosti emisije.

Nadležno ministarstvo može okolinskom dozvolom odobriti smanjenje učestalosti za periodična mjerenja za teške metale sa dva puta godišnje na jednom u dvije godine, a za dioksine i furane sa dva puta godišnje na jednom godišnje, pod uslovom da su emisije koje rezultiraju iz spaljivanja ili suspaljivanja ispod 50% graničnih vrijednosti emisije utvrđenih u Prilogu II i V ovog pravilnika i da postoje kriteriji za ispunjavanje zahtjeva. Ovi se kriteriji zasnivaju na uslovima utvrđenim u alinejama 1) i 4) stava 8. ovog člana.

Smanjenje učestalosti mjerenja može biti odobreno do 1. januara 2005. čak i ako ne postoje ovi kriteriji pod uslovom da:

- 1) se otpad koji će se spaljivati ili suspaljivati sastoji samo od određenih sortiranih zapaljivih frakcija bezopasnog otpada koji nije odgovarajući za reciklažu i poseduje određena svojstva i koji je dodatno određen na osnovu procjene date u alineji 4) ovog stava;
- 2) postoje kriteriji kvaliteta za ove vrste otpada;
- 3) suspaljivanje i spaljivanje ovih vrsta otpada je u skladu sa relevantnim planovima upravljanja otpadom;
- 4) operator može dokazati nadležnim ministarstvima da su emisije u svim okolnostima znatno ispod graničnih vrijednosti emisija za teške metale, dioksine i furane određenih u Prilogu II ili V ovog pravilnika; ova procjena se zasniva na informacijama o kvalitetu konkretnog otpada i mjerenjima emisija navedenih zagađujućih materija; i
- 5) sve odluke koje se tiču učestalosti mjerenja navedenih u stavu 7. ovog člana uz dodatak informacija o količini i kvalitetu otpada, godišnje se dostavljaju nadležnom ministarstvu.

Rezultati mjerenja koja se sprovode radi provjere usklađenosti sa graničnim vrijednostima emisija, standardizuju se pod navedenim uslovima, a za kisik prema formuli datoj u Prilogu VI ovog pravilnika:

- 1) temperatura 273 K, pritisak 101,3 kPa, 11% kisika, suhi gas u ispusnim gasovima iz postrojenja za spaljivanje;
- 2) temperatura 273 K, pritisak 101,3 kPa, 3% kisika, suhi gas u izduvnim gasovima od spaljivanja otpadnih ulja. Kada se spaljivanje ili suspaljivanje otpada vrši u atmosferi obogaćenoj kisikom, rezultati mjerenja mogu biti standardizovani na sadržaju kisika koji su utvrdila nadležna ministarstva i koji odražava posebne okolnosti pojedinačnog slučaja;
- 3) u slučaju suspaljivanja, rezultati mjerenja se standardizuju na ukupnom sadržaju kisika, kako je izračunato u Prilogu II ovog pravilnika. Ukoliko se emisije zagađujućih materija smanjuju obradom izduvnog gasa u postrojenju za spaljivanje ili suspaljivanje opasnog otpada, standardizacija u odnosu na sadržaj kisika predviđen alinejom 1) ovog stava, vrši se samo ukoliko sadržaj kisika koji se mjeri u isto vrijeme kada i određena zagađujuća materija prelazi standard za sadržaj kisika.

Smatra se da se granične vrijednosti emisija poštuju ukoliko:

- 1) nijedna od dnevnih srednjih vrijednosti ne prelazi nijednu od graničnih vrijednosti emisija određenih u Prilogu V(a) ili Prilogu II ovog pravilnika; ili 97 % dnevnih srednjih vrijednosti u toku godine ne prelazi granične vrijednosti emisije određene u Prilogu V(e) alineja 1 ovog pravilnika ;
- 2) nijedna polusatna srednja vrijednost ne prelazi granične vrijednosti emisije utvrđene u Prilogu V(b) kolona A ili 97% polusatnih srednjih vrijednosti u toku godine ne prelazi nijednu graničnu vrijednost emisija određenih u Prilogu V(b) kolona B ovog pravilnika;
- 3) nijedna srednja vrijednost u toku perioda uzimanja uzoraka za teške metale, dioksine i furane ne prelazi granične vrijednosti emisije utvrđene u Prilogu V(c) i (d) ili Prilogu II ovog pravilnika;
- 4) poštuju se odredbe Priloga V(e) alineja 2, ili Priloga II ovog pravilnika.

Polusatne srednje vrijednosti i desetominutne srednje vrijednosti, određuju se u toku stvarnog vremena rada (izuzev perioda puštanja u pogon i zatvaranja, kada se otpad ne spaljuje) iz mjerenih vrijednosti nakon oduzimanja vrijednosti intervala određenog u

stavu 3. Priloga III ovog pravilnika. Dnevne srednje vrijednosti treba odrediti iz tih srednjih vrijednosti.

Srednje vrijednosti u toku perioda uzimanja uzoraka i srednje vrijednosti u slučaju periodičnih mjerenja za HF, HCl, i SO₂ se određuju u skladu sa zahtjevima iz st. 2. i 4. člana 10. i Prilogom III ovog pravilnika.

Sljedeća mjerenja se vrše na mjestu ispuštanja otpadnih voda:

- 1) stalna mjerenja parametara iz alineje 2) stava 9. člana 8. ovog pravilnika;
- 2) dnevna mjerenja na licu mjesta uzoraka ukupnih suspendovanih čvrstih materija ili mjerenja protoka proporcionalnog uzorka u toku 24 sata;
- 3) najmanje mjesečna mjerenja ispuštanja reprezentativnog uzorka, u toku perioda od 24 sata za zagađujuće materije na koje se odnosi st. 3. člana 8. ovog Pravilnika;
- 4) mjerenja dioksina i furana treba vršiti najmanje svakih šest mjeseci, a u toku prvih 12 mjeseci rada najmanje jedno mjerenje svaka tri mjeseca.

Praćenje količine zagađujućih materija u tretiranim otpadnim vodama i učestalost mjerenja vrše se u skladu sa provedbenim propisima i utvrđuju se okolinskom dozvolom.

Smatra se da se poštuju granične vrijednosti emisija za vodu ukoliko:

- 1) za ukupne suspendovane čvrste materije (zagađujuća materija broj 1), 95% i 100% mjerenih vrijednosti ne prelazi odgovarajuće granične vrijednosti emisije određene u Prilogu IV ovog pravilnika;
- 2) za teške metale (zagađujuće materije broj 2 do 10) najviše jedno mjerenje godišnje prelazi granične vrijednosti emisije utvrđene u Prilogu IV ovog pravilnika; ili, ukoliko dozvola predviđa više od 20 uzoraka godišnje, najviše 5% ovih uzoraka prelazi granične vrijednosti emisije utvrđene u Prilogu IV ovog pravilnika;
- 3) za dioksine i furane(zagađujuća materija broj 11) dva mjerenja godišnje ne prelaze granične vrijednosti emisije određene u Prilogu IV ovog pravilnika.

Nadležno ministarstvo će bez odlaganja biti obaviješteno ukoliko mjerenja pokažu da su prekoračene granične vrijednosti emisija za zrak ili vodu utvrđene u ovom pravilniku.

X PRISTUP INFORMACIJAMA I UČEŠĆE JAVNOSTI

Član 12.

Za postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje, čiji je nominalni kapacitet dvije ili više tona na sat, godišnji izvještaj o funkcionisanju i monitoringu postrojenja koji operator treba da podnese nadležnim ministarstvima stavlja se na uvid javnosti.

Izvještaj iz stava 1.ovog člana daje prikaz procesa i emisija u zrak i vodu, u poređenju sa standardima emisija utvrđenim u ovom pravilniku.

Listu postrojenja za spaljivanje ili suspaljivanje sa nominalnim kapacitetom manjim od dvije tone na sat priprema nadležno ministarstvo i daje na uvid javnosti.

XI VANREDNE SITUACIJE

Član 13.

Nadležno ministarstvo dozvolom utvrđuje maksimalni dozvoljeni period bilo kojeg tehnički neizbježnog prekida, poremećaja u radu, ili kvara opreme za prečišćavanje ili mjerenje, tokom kojeg bi se moglo desiti da koncentracije određenih supstanci prekorače propisane granične vrijednosti emisije.

U slučaju kvara, operator smanjuje obim rada ili prekida rad u najkraćem vremenskom roku, sve dok se ponovo ne uspostave uslovi normalnog funkcionisanja.

Postrojenje za spaljivanje ili suspaljivanje ili linija za spaljivanje neće ni pod kojim uslovima nastaviti spaljivanje otpada u periodu dužem od četiri sata bez prekida ukoliko dođe do prekoračenja graničnih vrijednosti emisija.

Ukupno trajanje rada u okolnostima iz stava 3.ovog člana u toku jedne godine treba biti manje od 60 sati. Trajanje od 60 sati se primjenjuje na one linije postrojenja koje su spojene na jedan uređaj za čišćenje izduvnih gasova.

Ukupni sadržaj prašine u izduvnim gasovima iz postrojenja za spaljivanje ni pod kojim uslovima ne smije preokračiti 150 mg/m^3 , izraženo u polusatnim srednjim vrijednostima.

Granične vrijednosti emisija za CO i TOC neće biti prekoračene.

U pogledu ostalih uslova primjenjuju se odredbe člana 6.ovog pravilnika.

XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 14.

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objave u «Službenim novinama Federacije BiH».

Broj:-----

Sarajevo, -----

Ministar

PRILOG I

Faktori ekvivalentnosti za dibenzo-p-dioksine i dibenzofurane

Za određivanje ukupnih koncentracija dioksina i furana, masene koncentracije sljedećih dibenzo-p-dioksina i dibenzofurana se množe sa sljedećim faktorima ekvivalentnosti prije sabiranja:

		Faktor ekvivalencije toksičnosti
2,3,7,8	- Tetraklorodibenzodioksin (TCDD)	1
1,2,3,7,8	- Pentaklorodibenzodioksin (PeCDD)	0,5
1,2,3,4,7,8	- Heksaklorodibenzodioksin (HxCDD)	0,1
1,2,3,6,7,8	- Heksaklorodibenzodioksin (HxCDD)	0,1
1,2,3,7,8,9	- Heksaklorodibenzodioksin (HxCDD)	0,1
1,2,3,4,6,7,8	- Heptaklorodibenzodioksin (HpCDD)	0,01
	- Oktaklorodibenzodioksin (OCDD)	0,001
2,3,7,8	- Tetraklorodibenzofuran (TCDF)	0,1
2,3,4,7,8	- Pentaklorodibenzofuran (PeCDF)	0,5
1,2,3,7,8	- Pentaklorodibenzofuran (PeCDF)	0,05
1,2,3,4,7,8	- Heksaklorodibenzofuran (HxCDF)	0,1
1,2,3,6,7,8	- Heksaklorodibenzofuran (HxCDF)	0,1
1,2,3,7,8,9	- Heksaklorodibenzofuran (HxCDF)	0,1
2,3,4,6,7,8	- Heksaklorodibenzofuran (HxCDF)	0,1
1,2,3,4,6,7,8	- Heptaklorodibenzofuran (HpCDF)	0,01
1,2,3,4,7,8,9	- Heptaklorodibenzofuran	0,01
	- Oktaklorodibenzofuran	0,001

PRILOG II

Određivanje graničnih vrijednosti emisija u zrak za suspaljivanje otpada

Sljedeće formule se primjenjuju onda kada specifična granična vrijednost emisije C nije određena u tabeli u ovom Prilogu.

Granična vrijednost za svaku relevantnu zagađujuću materiju i ugljenmonoksid u izduvnom gasu koji je rezultat suspaljivanja otpada se izračunava na sljedeći način:

$$\frac{V_{\text{otpad}} \cdot xC_{\text{otpad}} + V_{\text{proc}} \cdot xC_{\text{proc}}}{V_{\text{otpad}} + V_{\text{proc}}} = C$$

V_{otpad} zapremina izduvnog gasa koji rezultira iz spaljivanja otpada. Određuje se samo iz otpada sa najnižom toplotnom vrijednošću određenom u dozvoli i standardizovanom prema uslovima datim u ovom podzakonskom aktu.

Ukoliko toplota koja se ispušta prilikom spaljivanja opasnog otpada iznosi manje od 10 % ukupne toplote koja se oslobađa iz postrojenja, V_{otpad} mora se izračunavati iz (zamišljene) količine otpada koji bi kada se spaljuje bio jednak 10% oslobađanja toplote gdje je ukupno oslobađanje toplote fiksno.

C_{otpad} granične vrijednosti emisije utvrđene za postrojenja za spaljivanje u Prilogu V ovog Pravilnika za relevantne zagađujuće materije i ugljenmonoksid.

V_{proc} zapremina izduvnog gasa koji je rezultat procesa u postrojenju uključujući sagorijevanje odobrenih goriva koja se uobičajeno koriste u postrojenju (uključujući otpad) određena na osnovu sadržaja kisika na kojem emisije moraju biti standardizovane kako je određeno u zakonskim propisima: U nedostatku propisa za ovakvu vrstu postrojenja mora se koristiti stvarni sadržaj kisika u izduvnom gasu bez razblaživanja dodavanjem zraka koji nije potreban u procesu. Standardizacija u ostalim uslovima je data u ovom Pravilniku.

C_{proc} Granične vrijednosti emisije određene u tabelama ovog Priloga za određene industrijske sektore, ili u nedostatku takvih tabela i vrijednosti, granične vrijednosti emisija za relevantne zagađujuće materije i ugljenmonoksid u izduvnom gasu postrojenja koje su u skladu sa zakonom, propisima i administrativnim odredbama za takva postrojenja kod kojih se koriste odobrena goriva (isključujući otpad). U nedostatku ovih mjera koriste se granične vrijednosti emisija određene u dozvoli. U nedostatku takvih vrijednosti u dozvoli koriste se masene koncentracije

C ukupne granične vrijednosti emisije i sadržaj kisika kako je utvrđeno u tabelama ovog Priloga za određene industrijske sektore ili određene zagađujuće materije ili u slučaju nedostatka takve tabele, ili vrijednosti ukupne granične vrijednosti emisija za CO i relevantne zagađujuće materije koje zamjenjuju granične

vrijednosti emisija utvrđene u određenom Prilogu ovog pravilnika. Ukupan sadržaj kisika kojim se zamjenjuje sadržaj kisika za standardizaciju, izračunava se na osnovu gore datog sadržaja uz poštovanje parcijalnih zapremina

II 1. Posebne odredbe za cementne peći u kojima se vrši suspaljivanje otpada

Dnevne srednje vrijednosti (za stalna mjerenja), periodi uzorkovanja i ostali zahtjevi koji se odnose na mjerenja, kako je definisano u članu 7. ovog pravilnika. Sve vrijednosti su date u mg/m^3 (dioksini i furani u ng/m^3). Polusatne srednje vrijednosti su potrebne samo u smislu izračunavanja dnevnih srednjih vrijednosti.

Rezultati mjerenja, koja se sprovode radi provjere usklađenosti, se standardizuju na sljedećim uslovima: temperatura 273 K, pritisak 101,3 kPa, 10% kisika, suhi gas.

II 1.1 C – Ukupne granične vrijednosti emisije

Polutant	C
Ukupna prašina	30
HCl	10
HF	1
NO _x za postojeća postrojenja	800
NO _x za nova postrojenja	500
Cd+Tl	0,05
Hg	0,05
Sb+As+Pb+Cr+Co+Cu+Mn+Ni+V	0,5
dioksini i furani	0,1

Do 1. januara 2008. nadležno ministarstvo može da odobri izuzetke za NO_x za postojeće cementne peći sa vlažnim procesima, ili cementne peći koje spaljuju manje od tri tone otpada na sat, pod uslovom da je dozvolom predviđena ukupna granična vrijednost emisije za NO_x, ne veća od 1200 mg/m^3 .

Do 1. januara 2008. nadležno ministarstvo može odobriti izuzetke za prašinu za cementne peći koje spaljuju manje od tri tone otpada na sat pod uslovom da je dozvolom predviđena ukupna granična vrijednost emisije, ne veća od 50 mg/m^3 .

II 1.2 C - Ukupne granične vrijednosti emisije za SO₂ i TOC

Polutant	C
SO ₂	50
TOC	10

II 1.3 - Granične vrijednosti emisija za CO

Granične vrijednosti emisija za CO može da odredi nadležno ministarstvo.

II 2. Posebne odredbe za postrojenja sa sagorijevanjem u kojima se vrši suspaljivanje

II 2.1 - Dnevne srednje vrijednosti

C_{proc} za čvrsta goriva izraženo u mg/Nm³ (O₂ sadržaj 6%)

Zagađujuća materija	< 50MWth	50-100 MWth	100-300 MWth	>300 MWth
SO ₂ Opći slučaj		850	850-200 (linearno opadanje od 100 do 300 MWth)	200
Domaća goriva		ili nivo desulfurizacije ≥ 90%	ili nivo desulfurizacije ≥ 92%	ili nivo desulfurizacije ≥ 95%
NO _x		400	300	200
Prašina	50	50	30	30

Do 1. januara 2007. granična vrijednost emisije za NO_x se ne primjenjuje na postrojenja koja služe samo za suspaljivanje opasnog otpada.

Do 1. januara 2008. nadležna ministarstva mogu da odobre izuzimanje za NO_x i SO₂ za postojeća postrojenja za suspaljivanje između 100 i 300 MWth koja koriste tehnologiju fluidiziranog sloja i čvrsta goriva pod uslovom da je dozvolom predviđena C_{proc} vrijednost koja nije veća od 350 mg/Nm³ za NO_x i ne više od 850 do 400 mg/Nm³ (linearni pad od 100 do 300 MWth) za SO₂.

C_{proc} za biomasu izražen u mg/Nm³ (sadržaj O₂ 6%)

Biomasa znači proizvode koji se sastoje od bilo koje cijele ili dijela biljne materije iz poljoprivrede ili šumarstva koja se može koristiti u cilju povrata energetskog sadržaja kao

i otpadi navedeni u članu 3., alineja (1), ovog pravilnika , sve do uključujući: otpadno pluto.

Zagađujuće materije	< 50 MWth	50 –100 MWth	100-300 MWth	>300 MWth
SO ₂		200	200	200
NO _x		350	300	300
prašina	50	50	30	30

Do 1. janurara 2008. nadležna ministarstva mogu odobriti izuzetke za NO_x za postojeća postrojenja za suspaljivanje između 100 i 300 MWth koja koriste tehnologiju fluidiziranog sloja i biomasu pod uslovom da je dozvolom predviđena C_{proc} koja nije veća od 350 mg/Nm³.

C_{proc} za tečna goriva izražen u mg/Nm³ (sadržaj O₂ 3%).

Zagađujuće materije	< 50 MWth	50-100 MWth	100-300 MWth	>300 MWth
SO ₂		850	850-200 (linearno opadanje od 100 do 300 MWth)	200
NO _x		400	300	200
Prašina	50	50	30	30

II 2.2 C - Ukupne granične vrijednosti emisije

C izraženo u mg/Nm³ (sadržaj O₂ 6%). Sve srednje vrijednosti u toku perioda uzorkovanja od najmanje 30 minuta i najviše 8 sati.

Zagađujuća materija	C
Cd + Tl	0,05
Hg	0,05
Sb + As + Pb + Cr + Cu + Mn + Ni + V	0,5

C izraženo u ng/Nm³ (sadržaj O₂ 6%). Sve srednje vrijednosti koje se mjere u perioda uzorkovanja od najmanje 6 sati i najviše 8 sati.

Zagađujuća materija	C
Dioksini i furani	0,1

--	--

II 3. Posebne odredbe za industrijske sektore koji nisu obuhvaćeni pod II1. i II2. otpada za suspaljivanje

II.3.1.C - Ukupne granične vrijednosti emisije

C izraženo u ng/Nm³. Sve srednje vrijednosti koje se mjere u periodu uzorkovanja od najmanje 6 sati i najviše 8 sati:

Zagađujuća materija	C
Dioksini i furani	0,1

C izraženo u mg/Nm³. Sve srednje vrijednosti u periodu uzorkovanja od najmanje 30 minuta i najviše 8 sati:

Zagađujuća materija	C
Cd + Tl	0,05
Hg	0,05

PRILOG III

Tehnike mjerenja

1. Mjerenja za određivanje koncentracija zagađujućih materija vazduha i vode treba da budu sprovedena na reprezentativan način.
2. Uzorkovanje i analiza svih zagađujućih materija uključujući dioksine i furane, kao i metode referentnog mjerenja, koriste se za kalibraciju automatskih sistema mjerenja u skladu sa BAS, odnosno, CEN standardima. Ukoliko ovi standardi nisu dostupni, primenjuju se ISO standardi, ili drugi međunarodni standardi koji će obezbijediti podatke jednako naučnog kvaliteta.
3. Na nivou dnevne granične vrijednosti emisije, vrijednosti od 95% intervala vjerovatnoće jednog mjernog rezultata ne prelaze sljedeće procenete graničnih vrijednosti emisije:

ugljenmonoksid:	10%
sumpordioksid	20%
azotdioksid	20%
ukupna prašina	30%
ukupan organski ugljik	30%
hlorovodik	40%
fluorovodik	40%

PRILOG IV

Granične vrijednosti emisije za ispuštanje otpadne vode od prečišćavanja izduvnih gasova

Zagađujuće materije	Granične vrijednosti emisija izražene kao masene koncentracije za nefiltrirane uzorke	
	95 %	100 %
1. Ukupne suspendovane čvrste materije	30 mg/l	45 mg/l
Živa i njena jedinjenja izražena kao živa (Hg)	0,03 mg/l	
Kadmij i njegova jedinjenja izražena kao kadmijum (Cd)	0,05 mg/l	
Talij i njegova jedinjenja izražena kao talijum (Tl)	0,05 mg/l	
Arsen i njegova jedinjenja izražena kao arsen (As)	0,15 mg/l	
Olovo i njegova jedinjenja izražena kao olovo (Pb)	0,2 mg/l	
Hrom i njegova jedinjenja izražena kao hrom (Cr)	0,5 mg/l	
Bakar i njegova jedinjenja izražena kao bakar (Cu)	0,5 mg/l	
Nikl i njegova jedinjenja izražena kao nikl (Ni)	0,5 mg/l	
Cink i njegova jedinjenja izražena kao cink (Zn)	1,5 mg/l	
Dioksini i furani definisani kao zbir pojedinačnih dioksina i furana procijenjenih u skladu sa Prilogom I	0,3 mg/l	

Do 1. januara 2008. nadležna ministarstva mogu odobriti izuzetke za ukupne suspendovane čvrste čestice za postojeća postrojenja za spaljivanje, pod uslovom da je dozvolom predviđeno da 80% izmjerenih vrijednosti ne prelazi 30 mg/l i nijedna od njih ne prelazi 45 mg/l.

PRILOG V

Granične vrijednosti emisija u vazduh

(a) Dnevne srednje vrijednosti

Ukupna prašina	10 mg/m ³
Gasovite i parovite organske supstance izražene kao ukupan organski ugljik	10 mg/m ³
Hlorovodik (HCl)	10 mg/m ³
Fluorovodik (HF)	1 mg/m ³
Sumpordioksid (SO ₂)	50 mg/m ³
Azotmonoksid (NO) i azotdioskid (NO ₂) izraženi kao azotdioksid za postojeća postrojenja za spaljivanje sa nominalnim kapacitetom koji prelazi 6 tona na sat ili za nova postrojenja za spaljivanje	200 mg/m ³ (*)
Azotmonoksid ili azotdioksid izražen kao azotdioksid za postojeća postrojenja za spaljivanje sa nominalnim kapacitetom od 6 tona na sat ili manje	400 mg/m ³

Nadležna ministarstva mogu odobriti izuzetke za NO_x za postojeća postrojenja za spaljivanje:

- sa nominalnim kapacitetom 6 tona na sat pod uslovom da je dozvolom predviđeno da dnevne srednje vrijednosti ne prelaze 500 mg/m³ i to do 1. januara 2008.,
- sa nominalnim kapacitetom od > 6 tona na sat ali jednako ili manje od 16 tona na sat pod uslovom da dnevne srednje vrijednosti prelaze 400 mg/m³ i to do 1. januara 2010.
- sa nominalnim kapacitetom od >16 tona na sat ali <25 tona na sat i koje ne proizvode ispuštanje vode pod uslovom da je dozvolom predviđeno da dnevne srednje vrijednosti ne prelaze 400 mg/m³ i to do 1. januara 2008.

(*) Do 1. januara 2008. nadležno ministarstvo može odobriti izuzetke za prašinu za postojeća postrojenja za spaljivanje pod uslovom da je dozvolom predviđeno da dnevne srednje vrijednosti ne prelaze 20 mg/m³.

(b) Polučasovne srednje vrijednosti

	(100%) A	(97%) B
Ukupna prašina	30 mg/m ³	10 mg/m ³
Gasovite i parovite organske supstance izražene kao ukupan organski ugljik	20 mg/m ³	10 mg/m ³
Hlorovodik (HCl)	60 mg/m ³	10 mg/m ³
Fluorovodik (HF)	4 mg/m ³	2 mg/m ³
Sumpordioksid (SO ₂)	200 mg/m ³	50 mg/m ³
Azotmonoksid (NO) i azotdioksid (NO ₂) izražen kao azotdioksid za postojeća postrojenja za spaljivanje sa nominalnim kapacitetom koji prelazi 6 tona na sat ili za nova postrojenja za spaljivanje	400 mg/m ³	200 mg/m ³

Do 1. januara 2010. nadležno ministarstvo može odobriti izuzetke za NO_x za postojeća postrojenja za spaljivanje sa nominalnim kapacitetom između 6 i 16 tona na sat pod uslovom da polusatna srednja vrijednost ne prelazi 600 mg/m³ za kolonu A ili 400 mg/m³ za kolonu B.

(c) Sve srednje vrijednosti u toku perioda uzorkovanja od najmanje 30 minuta i najviše 8 sati

Kadmij i njegova jedinjenja izražena kao kadmij (Cd)	Ukupno 0,05 mg/m ³	Ukupno 0,1 mg/m ³
Talij i njegova jedinjenja izražena kao talij (Tl)		
Živa i njena jedinjenja izražena kao živa (Hg)	0,05 mg/m ³	0,1 mg/m ³

Antimon i njegova jedinjenja izražena kao antimon (Sb)	Ukupno 0,5 mg/m ³	Ukupno 1 mg/m ³
Olovo i njegova jedinjenja izražena kao olovo (Pb)		
Hrom i njegova jedinjenja izražena kao hrom (Cr)		
Kobalt i njegova jedinjenja izražena kao kobalt (Co)		
Bakar i njegova jedinjenja izražena kao bakar (Cu)		
Mangan i njegova jedinjenja izražena kao mangan (Mn)		
Nikal i njegova jedinjenja izražena kao nikal (Ni)		
Vanadij i njegova jedinjenja izražena kao vanadij (V)		

Ove srednje vrijednosti obuhvataju i gasovite i parne oblike relevantnih emisija teških metala, kao i njihova jedinjenja.

(d) Srednje vrijednosti se mjere u toku perioda uzorkovanja od najmanje 6 časova i najviše 8 časova. Granična vrijednost emisije se odnosi na ukupnu koncentraciju dioksina i furana koja se izračunava uz korištenje koncepta toksične ekvivalentnosti u skladu sa Prilogom I ovog Pravilnika.

Dioksini i furani	0,1 ng/m ³
-------------------	-----------------------

NO_x za nova postrojenja

(e) Sljedeće granične vrijednosti emisije koncentracija ugljenmonoksida (CO) ne smiju biti prekoračene u gasovima sagorijevanja (isključujući periode puštanja u pogon i zatvaranja).

- 50 miligrama po m³ gasa za sagorijevanje određeno kao dnevna srednja vrijednost;
- 150 miligrama po m³ gasa za sagorijevanje od najmanje 95% svih mjerenja, određeno kao 10-minutna srednja vrijednost, ili 100 miligrama po m³ gasa za sagorijevanje svih mjerenja, određeno kao polusatne vrijednosti koje se uzimaju u bilo kom 24-satnom periodu.

Nadležno ministarstvo može odobriti izuzetke za postrojenja za spaljivanje koja koriste tehnologiju fluidiziranog sloja pod uslovom da je dozvolom predviđena granična vrijednost emisije za ugljenmonoksid (CO) koja nije veća od 100 miligrama po m³ kao satna srednja vrijednost.

PRILOG VI

Formula izračunavanja emisijske koncentracije na standardnom procentu koncentracije kisika

$$E_s = \frac{21 - O_s}{21 - O_M} x E_M$$

E_s = izračunata emisijska koncentracija na standardom procentu koncentracije kisika

E_m = izmjerena emisijska koncentracija

O_s = standardna koncentracija kisika

O_M = izmjerena koncentracija kisika

Napomena: U članu 11. stav 13.tačka1. nije dobro napisano pozivanje na stav, jer u navedenom stavu nema tačaka. (IMAJU TČ.!!! Primjedba MR)